

N:o 86.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 20 maj 1890.
— — — — Andra Kammaren den 20 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ordnande af den allmänna och enskilda helso- och sjukvården i riket.

(Statsutskottets utlåtande n:o 66 och memorial n:o 71.)

Till Konungen.

I en den 31 december 1889 till Riksdagen aflåten proposition har Eders Kongl. Maj:t, under återopande af innehållet af ett propositionen bilagdt statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen,

att 24 förste provinsialläkare måtte anställas, en för hvarje län, med station i länets residensstad och med åliggande tillika att vara provinsialläkare i det kringliggande provinsialläkaredistriktet;

att för möjliggörandet af anställande af en förste provinsialläkare inom Norrbottens län en ny provinsialläkaretjänst måtte inrättas med distrikt för innehafvaren af Neder-Luleå socken;

att följande grunder för ny lönereglering för provinsialläkarestaten i riket, deri inberäknade jemväl förste provinsialläkare, måtte fastställas:

1:o) att provinsialläkare skall vara underkastad så väl den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet och jemkning i åligganden som ock den reglering af tjänstgöringsområde, som kunna varda föreskrifna;

2:o) att med provinsialläkaretjänst icke må förenas annan tjänst å rikets eller Riksdagens stat, ej heller annan tjänstebefattning, med mindre medicinalstyrelsen finner densamma icke vara hinderlig för tjänstgöringen såsom provinsialläkare;

3:o) att de med tjensten förenade tjänstgöringspenningar få uppbäras för den tid tjänstens innehafvare verkligen tjänstgjort eller begagnat semester eller ock åtnjutit ledighet, utan att vikarie för honom varit förordnad, men skola för den tid, under hvilken han eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som tjensten förrättat;

4:o) att provinsialläkare, som af sjukdom hindras att förrätta sin tjänst, eger uppbära hela lönen, hvaremot provinsialläkare, som undfår ledighet för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan förpligtas att under ledigheten, utöfver sina tjänstgöringspenningar, till vikarien afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

5:o) att, der förhöjning af lönen efter viss tid fortsatt, väl vitsordadt innehafvande af provinsialläkaretjänst anses böra medgifvas, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda tio år efter utnämningen till provinsialläkare, under vilkor att innehafvaren mer än fyra femtedelar af denna tid sjelf bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst, och för andra förhöjningen efter ytterligare fem år på samma vilkor, med rätt för löntagaren att tillgodoräkna sig den tid, under hvilken han åtnjutit semester, under iakttagande, hvad så väl den ena som den andra förhöjningen angår, deraf att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, under hvilket den stadgade tjänst-åldern blifvit uppnådd; börande löntagaren dervid tillgodoräknas den tid, som före den nya statens utfärdande förflutit från det han till provinsialläkaretjänst utnämndes;

6:o) att provinsialläkare skall, vid fyllda 60 år och efter 25 års tjänstgöring i statens tjänst, af hvilka 20 år såsom provinsialläkare, vara förpligtad att med honom beviljad pension å allmänna indragningsstaten från tjensten afgå; Kongl. Maj:t likväl obetaget att låta med afskedet anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjensten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå; och

7:o) att semester må, när sådant utan hinder för tjänstens behöriga uppehållande kan ske, af medicinalstyrelsen, på derom gjord framställning, beviljas ordinarie provinsialläkare efter tio års tjänstgöring såsom sådan, under antingen en månad årligen eller två månader hvart annat år, med skyldighet för provinsialläkare att tillhandahålla eller bekosta fri bostad för vikarien;

att aflöningsförmånerna för provinsialläkarestaten måtte bestämmas i enlighet med följande stat:

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
1 förste provinsialläkare		1,500	1,500	
17 d:o d:o		25,500	25,500	
1 d:o d:o		1,000	1,000	
5 d:o d:o		5,000	5,000	
	Kronor	33,000	33,000	
1 provinsialläkare.....	1,875	625	2,500	} Efter 10 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 15 år med ytterligare 500 kronor.
137 d:o	256,875	85,625	342,500	
	Kronor	258,750	86,250	345,000

att de för närvarande med vissa provinsialläkaretjänster förenade fixa tjänstgöringspenningar, tillhoppa 17,300 kronor, måtte bibehållas till dess om dem kunde blifva annorlunda bestämdt;

att, då ålderstilläggens belopp icke kunde en gång för alla till siffran bestämmas, desamma måtte, likasom hittills det provinsialläkarne efter tio års tjänstgöring redan tillkommande ålderstillägg, utgå af hufvudtitelns allmänna förslagsanslag för ålderstillägg;

att, till tjänstgöringspenningar åt 24 förste provinsialläkare, till aflöning vid en ny provinsialläkaretjänst med distrikt för innehafvaren af Neder-Luleå socken, samt för beredande af löneförbättring åt samtliga provinsialläkare i riket, det å ordinarie stat under åttonde hufvudtiteln uppförda anslag till medicinalstyrelsen med dertill hörande stater, för närvarande uppgående till 389,675 kronor, måtte höjas med 104,000 kronor, eller till 493,675 kronor;

att, till förste provinsialläkarnes rese- och traktamentskostnader, till arfvoden åt 24 biträdande provinsialläkare samt till aflönande af vikarier åt provinsialläkare under semester, det å ordinarie stat under åttonde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag till farsoters och smittosamma sjukdomars botande, för närvarande utgörande 100,000 kronor, måtte, med titelns ändring till: *Anslag till bestridande af kostnader för allmän hälso- och sjukvård*, höjas med ett belopp af 45,000 kronor, eller till 145,000 kronor;

att Riksdagen måtte godkänna den grund för statens bidrag till aflönande af extra provinsialläkare, att distrikt, som utfäst sig att för en tid af

minst fem år lemna bidrag till aflönning af dylik läkare, måtte, derest den ifrågakomma läkarebefattningen finnes nödig, dertill erhålla bidrag af statsmedel till belopp, i allmänhet motsvarande det från orten dertill utfästa bidrag i penningar, men med rätt för Eders Kongl. Maj:t att med hänsyn till distriktets behof af statsunderstöd bestämma beloppet af statsbidraget äfven i annat förhållande till det från orten utfästa bidraget, dock att dylikt statsbidrag i intet fall finge öfverstiga 1,500 kronor; samt

att Riksdagen måtte antaga ett i propositionen intaget förslag till lag angående skyldighet att anskaffa och underhålla bostad eller lemna hyresersättning åt provinsialläkare.

I sammanhang härmed har Eders Kongl. Maj:t meddelat Riksdagen, *att*, om dessa förslag blefve af Riksdagen bifallna, Eders Kongl. Maj:t komme att framdeles, 'med upphäfvande eller ändring i erforderliga delar af nu gällande bestämmelser i dessa ämnen, utfärda, att gälla från och med det den nya löneregleringen för provinsialläkarne började tillämpas:

dels instruktion för läkare, som äro för helso- och sjukvården inom visst område anstälde, äfvensom för andre, som utöfva läkarekonsten;

dels reglemente angående bostad eller hyresersättning åt provinsialläkare;

båda dessa författningar i hufvudsaklig öfverensstämmelse med propositionen bilagda, af särskilda komiterade upprättade förslag med de smärre ändringar deri, som kunde finnas nödiga;

dels ock taxa för arfvode åt visse i civil tjänst anstälde läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjänsteförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag, af den lydelse bemälde komiterades propositionen vidfogade förslag utvisade, med de ändringar deri, som i statsrådsprotokollet angifvits;

äfvensom att erforderlig ändring i 33 § af gällande helsovårdsstadga, för att bringa densamma i öfverensstämmelse med motsvarande bestämmelser i instruktionen, komme att af Eders Kongl. Maj:t vidtagas;

samt att Eders Kongl. Maj:t ville framdeles, sedan af inkommande ansökningar om statsbidrag till aflönande af extra provinsialläkare sig visat, i hvilken omfattning statens medverkan härutinnan kunde varda tagen i anspråk, hos Riksdagen göra framställning om uppförande i riksstaten af det anslag, som för ändamålet kunde finnas erforderligt.

Hvad då först angår den särdeles viktiga del af det föreliggande organisationsförslaget, som afser inrättande af 24 förste provinsialläkare-

befattningar, så har Riksdagen af hvad till statsrådsprotokollet derom anförts fått den uppfattning, att, derest den ifrågasatta nya institutionen komme till stånd, den sedan länge sväfvande frågan om införande af förbättrade anordningar för den allmänna helso- och sjukvårdens öfvervakande skulle erhålla en synnerligen lycklig lösning. Genom anställande af dylika läkare, hvilka i första hand skulle hafva till uppgift att utöfva inseendet öfver den allmänna helso- och sjukvården inom de särskilda länen samt att med råd och biträde tillhandagå Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i dithörande ärenden, synas nemligen de kraf i fråga om sundhetsväsendets utveckling, som i en senare tid med allt större styrka ståtts på staten, blifva i afsevärd mån uppfyllda, på samma gång anordningen, att förste provinsialläkaren tillika eger att bestrida provinsialläkaretjensten i det residensstaden närmast angränsande provinsialläkaredistriktet, gör det för staten möjligt att tillgodose dessa kraf utan att derigenom ådraga sig oskäligen kostnader. Garanti för att de olika åligganden, som skulle tillkomma förste provinsialläkaren, i verkligheten kunde blifva uppfyllda, synes jemväl kunna med jemförelsevis obetydliga kostnader beredas genom anställande af biträdande provinsialläkare med de skyldigheter, som af komiterade föreslagits. Riksdagen har derfor ansett sig böra antaga Eders Kongl. Maj:ts förslag om inrättande af förste provinsialläkare.

Vid sådant förhållande har Riksdagen naturligen icke heller haft något att erinra mot Eders Kongl. Maj:ts förslag om bildande af en ny provinsialläkaretjenst i Neder-Luleå socken för att möjliggöra anställandet af en förste provinsialläkare inom Norrbottens län.

Samtliga de af Eders Kongl. Maj:t för den nya löneregleringen föreslagna grunder hafva syntes Riksdagen vara af beskaffenhet att böra bifallas. Dock har Riksdagen af anledning, hvarför här nedan redogöres, ansett sig böra besluta en något förändrad lydelse af punkten 3:o. I denna punkt föreskrifves, att de med provinsialläkaretjensten förenade tjänstgöringspenningar få uppbäras för den tid tjänstens innehafvare verkligen tjänstgjort eller begagnat semester, *eller ock åtnjutit ledighet, utan att vikarie för honom varit förordnad*, men skola för den tid, under hvilken han eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som tjänsten förrättat. De kursiverade orden hafva afseende på en bestämmelse, som förekommer i § 40 mom. 3 af det utaf komiterade upprättade förslaget till instruktion för provinsialläkare m. fl., af innehåll att tjänstledighet må af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande kunna beviljas provinsialläkare för högst en månad, derest ledigheten icke för statsverket medför utgift för vikaries aflönande, samt att, *om särskild vikarie under ledigheten icke anses behöflig*, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande eger att uppdraga förekommande tjänsteförrättningar åt annan

provinsiällakare inom länet. En sådan anordning, hvarigenom invånarne i ett provinsiällakaredistrikt under någon tid skulle kunna blifva i afsaknad af den möjlighet att erhålla billig sjukvård, som komiterades förslag, särskildt genom taxebestämmelserna och föreskriften angående regelbundet återkommande mottagningar utom stationerna (instruktionsförslaget § 25), afser att bereda, har likväl synts Riksdagen, med hänsyn till samme distriktsinvånares berättigade intresse, mindre lämplig. Riksdagen har i stället föreställt sig, att tjänstledighet icke borde medgifvas provinsiällakare, utan att vikarie samtidigt för honom förordnades. Af denna Riksdagens uppfattning blifver emellertid en följd, att orden »*eller och åtnjutit ledighet, utan att vikarie för honom varit förordnad*» böra utgå ur ifrågavarande punkt 3:o.

Den förhöjning i provinsiällakarnes nuvarande aflöningsbelopp, som den af Eders Kongl. Maj:t föreslagna nya lönestatens antagande skulle medföra, har synts Riksdagen vara af rättvisa och billighet påkallad, under förutsättning att taxebestämmelser, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af komiterade föreslagna, blifva för provinsiällakarne gällande. Då frågan om införandet af dessa taxebestämmelser emellertid synts Riksdagen stå i det allra närmaste sammanhang med ett godkännande af den nya lönestaten, har Riksdagen ansett sig icke böra bifalla det framlagda förslaget till lönestat, utan att på samma gång verklig garanti erhålles icke allenast för att taxebestämmelser af den beskaffenhet, som af Riksdagen godkännes, varda af Eders Kongl. Maj:t utfärdade, utan ock för att ändring i dessa bestämmelser icke af Eders Kongl. Maj:t vidtages utan Riksdagens hörande. Med denna uppfattning, och då de bestämmelser i ämnet, som, enligt Eders Kongl. Maj:ts i propositionen afgifna förklaring skulle komma att blifva gällande, derest de Riksdagens godkännande underställda förslagen blefve af Riksdagen bifallna, synts Riksdagen i vissa delar böra blifva föremål för ändring, har Riksdagen ansett sig böra vid antagandet af den nya lönestaten fästa det vilkor, att en taxa utfärdas af den lydelse, Riksdagen här nedan, efter granskning af det framlagda taxeförslaget, kommer att närmare angifva.

I fråga om de för närvarande med vissa provinsiällakaretjänster förenade fixa tjänstgöringspenningar hafva komiterade i sin till Eders Kongl. Maj:t aflättna skrifvelse framhållit önskvärdheten af att Eders Kongl. Maj:t måtte tillse, huruvida, efter nuvarande tjänsttnehafvarnes afgang och sedan erforderlig utredning i hvarje särskildt fall egt rum, några besparingar skulle lämpligen kunna vidtagas. För sin del har Eders Kongl. Maj:t, såsom af propositionen framgar, ansett, att omförmälda tjänstgöringspenningar borde bibehållas, till dess om dem kunde blifva annorlunda bestämdt.

Ehuru Riksdagen icke kunnat annat än finna det i och för sig oegentligt, att vid en lönereglering af sådan omfattning, som den förevarande,

aflöningsförmåner af ifrågavarande art förblifva oförändrade, har Riksdagen å andra sidan måst erkänna nödvändigheten af att vid vissa provinsialläkarebeställningar löneförmånerna blifva något högre än vid de öfriga. Då det emellertid synts Riksdagen, som om indragning eller nedsättning af de nu utgående fixa tjenstgöringspenningarne i vissa fall lämpligen skulle kunna ega rum vid de nuvarande tjenstinnehafvarnes afgang, samt det i alla händelser lärer vara angeläget, att den af komiterade nödig ansedda utredningen i förevarande afseende kommer till stånd, har Riksdagen, som bifallit hvad Eders Kongl. Maj:t nu föreslagit i fråga om de fixa tjenstgöringspenningarne, ansett sig böra hos Eders Kongl. Maj:t anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och i hvad mån indragning af eller nedsättning till beloppet af de fixa tjenstgöringspenningarne må kunna ega rum samt, så fort ske kan, till Riksdagen inkomma med den framställning, hvartill omständigheterna kunna föranleda.

Hvad Eders Kongl. Maj:t föreslagit derom, att, då ålderstilläggens belopp icke kunde en gång för alla till siffran bestämmas, desamma måtte, likasom hittills det provinsialläkarne efter tio års tjenstgöring redan tillkommande ålderstillägg, fastställas att utgå af hufvudtitelns allmänna förslagsanslag för ålderstillägg, har icke gifvit anledning till någon Riksdagens erinran.

Eders Kongl. Maj:ts förslag, att till tjenstgöringspenningar åt 24 förste provinsialläkare, till aflöning vid en ny provinsialläkaretjenst med distrikt för innehafvaren af Neder-Luleå socken, samt för beredande af löneförbättring åt samtliga provinsialläkare i riket, det å ordinarie stat under åttonde hufvudtiteln uppförda anslag till medicinalstyrelsen med dertill hörande stater, för närvarande uppgående till 389,675 kronor, måtte höjas med 104,000 kronor, eller till 493,675 kronor, har alltså af Riksdagen bifallits.

Den af Eders Kongl. Maj:t gjorda framställningen, att, till förste provinsialläkarnes rese- och traktamentskostnader, till arfvoden åt 24 biträdande provinsialläkare samt till aflönande af vikarier åt provinsialläkare under semester, det å ordinarie stat under åttonde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag till farsoters och smittosamma sjukdomars botande, för närvarande utgörande 100,000 kronor, måtte, med titelns ändring till: *Anslag till bestridande af kostnader för allmän helso- och sjukvård*, höjas med ett belopp af 45,000 kronor, eller till 145,000 kronor, har likaledes af Riksdagen bifallits.

Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att godkänna den grund för statens bidrag till aflönande af extra provinsialläkare, att distrikt, som utfäst sig att för en tid af minst fem år lemna bidrag till aflöning af dylik läkare, måtte, derest den ifrågakomna läkarebefattningen funnes nödig, der-

till erhålla bidrag af statsmedel till belopp, i allmänhet motsvarande det från orten dertill utfästa bidrag i penningar, men med rätt för Eders Kongl. Maj:t att med hänsyn till distriktets behof af statsunderstöd bestämma beloppet af statsbidraget äfven i annat förhållande till det från orten utfästa bidraget, dock att dylikt statsbidrag i intet fall finge öfverstiga 1,500 kronor. För så vidt genom en dylik bestämmelse tillfälle skulle beredas Eders Kongl. Maj:t att med afseende å ett distrikts större förmåga att aflöna läkare fastställa statsbidraget att utgå till lägre belopp än det från orten utfästa bidraget, har bestämmelsen förefallit Riksdagen ändamålsenlig. Deremot har det synts Riksdagen kunna med skäl ifrågasättas, huru vida åt Eders Kongl. Maj:t bör öfverlemnas att, utan Riksdagens hörande, bestämma statsbidraget till högre belopp än det från orten tillskjutna, äfven om bidraget begränsas inom den föreslagna maximisumman 1,500 kronor; och har Riksdagen af sådan anledning ansett sig böra besluta en förändrad lydelse af den ifrågavarande bestämmelsen, i syfte att få Eders Kongl. Maj:ts befogenhet i detta afseende inskränkt. Då Riksdagen delar departementschefens i statsrådsprotokollet uttalade åsigt, att såsom vilkor för statens mellankomst bör uppställas icke blott att anställande af en särskild läkare (extra provinsialläkare) anses i ett visst fall behöfligt, utan äfven att ett verkligt behof af statsbidrag till läkarens aflönande förefinnes, samt Riksdagen för sin del anser, att detta senare vilkor bör uttryckligen anmärkas vid fastställandet af grunden för statens bidrag, har Riksdagen jemväl uti den ifrågavarande bestämmelsen infört föreskrift derom, att för statsbidrags erhållande äfven erfordras, att sådant bidrag anses nödigt med hänsyn till distriktets ekonomiska resurser.

I den kongl. propositionen har, bland annat, meddelats Riksdagen, att, om de i propositionen omförmälda förslag, hvilka understäلتs Riksdagens godkännande, blefve af Riksdagen bifallna. Eders Kongl. Maj:t komme att framdeles, med upphäfvande eller ändring i erforderliga delar af nu gällande bestämmelser i ämnet, utfärda, att gälla från och med det den nya löne-regleringen för provinsialläkare började tillämpas, en instruktion för läkare, som äro för helso- och sjukvården inom visst område anstälde, äfvensom för andre, som utöfva läkarekonsten, affattad i hufvudsaklig öfverensstämmelse med komiterades bilagda förslag med de smärre ändringar deri, som kunde finnas nödiga. Ehuru således Riksdagens yttrande icke af Eders Kongl. Maj:t begärts öfver de i omförmälda instruktionsförslag upptagna bestämmelser, har Riksdagen likväl för att kunna erhålla en riktig uppfattning af det föreliggande regleringsförslaget i dess helhet funnit nödigt att ingå i en generel granskning af ifrågavarande bestämmelser, dervid Riksdagen tillika trott sig böra taga i öfvervägande lämpligheten af de ändringar i samma

bestämmelser, hvilka departementschefen uti statsrådsprotokollet antydt vara erforderliga. För så vidt de erinringar, hvartill Riksdagen under denna pröfning funnit anledning, synts Riksdagen vara af beskaffenhet att kunna inverka på bedömandet af de särskilda förslag, hvilka Eders Kongl. Maj:t i propositionen förelagt Riksdagen till godkännande, har Riksdagen ofvan vid behandlingen af de särskilda förslagen framställt dessa erinringar. De få öfriga erinringar, hvilka synts Riksdagen nödiga, får Riksdagen här nedan omförmåla.

I § 8 af instruktionsförslaget föreskrifves, att förste provinsialläkare skall inom länet egna tillsyn åt de af kommuner, föreningar eller enskilda personer upprättade sjukvårdsinrättningar och andra anstalter, såsom lasarett och kurhus, sjukhus, sjukstugor, sjukhem, vård- och kuranstalter för sinnessjuka och idioter samt uppfostringsanstalter för blinde och döfstumme, åt de vid brunns-, bad- och andra dylika kuranstalter för helso- och sjukvården vidtagna anordningar, samt åt fattighus, fattiggårdar, arbetshus, stads- och häradshäkten, skolor, barnhem, barnkrubbor, räddningshem, bostäder för ett större antal arbetare m. m., äfvensom att han, när han finner besigtning å stället nödig, eger att upptaga sådan förrättning i den resplan, honom åligger ärligen upprätta. Af skäl, hvarför i statsrådsprotokollet närmare redogöres, har departementschefen ansett det icke böra åläggas förste provinsialläkaren att inspektera inom länet befintliga lasarett och kurhus. Mot denna departementschefens uppfattning har Riksdagen icke något att erinra, men för sin del anser Riksdagen, att förste provinsialläkarens inspektionsskyldighet bör än ytterligare inskränkas. Efter Riksdagens förmenande förefinnes nemligen icke anledning utsträcka hans inspektion till andra inrättningar än sådana, som med medicinalväsendet stå i egentligt sammanhang. Riksdagen föreställer sig därför, att hvad uti ifrågavarande paragraf stadgats om förste provinsialläkarens skyldighet att egna tillsyn åt samt besigtiga fattighus, fattiggårdar, arbetshus, stads- och häradshäkten, skolor, barnhem, barnkrubbor, räddningshem, bostäder för ett större antal arbetare m. m., lämpligen kunde ur paragrafen utgå.

§ 25 af instruktionsförslaget innehåller bestämmelser i syfte att få till stånd regelbundet återkommande mottagningar inom aflägsset belägna delar af ett provinsialläkaredistrikt för meddelande af läkarevård. Med anledning af dessa bestämmelser har Riksdagen ansett sig böra framhålla, att enligt Riksdagens förmenande införandet såsom regel af dylika mottagningar är en af de mest tilltalande sidorna i det nu föreliggande förslaget, för så vidt det samma afser ordnandet af den enskilda sjukvården. På den tillämpning, ifrågavarande bestämmelse i praktiken erhåller, synes Riksdagen i väsentlig mån komma att bero, huru vida det hufvudsakliga syftet med förslaget i

denna del, eller åstadkommandet af en för allmänheten lättare åtkomlig och billigare sjukvård, skall kunna anses uppnådd genom förslaget antagande; och Riksdagen har därför velat uttala önskvärdheten af, att vederbörande låta sig angeläget vara att i så stor utsträckning, omständigheterna möjligen kunna medgifva, anordna sådana mottagningar, hvarom nu är fråga.

I den kongl. propositionen har vidare tillkännagifvits, att, derest de Riksdagens godkännande underställda förslagen blefve af Riksdagen bifallna, Eders Kongl. Maj:t komme att utfärda, att gälla från och med det den nya löneregleringen för provinsialläkarne började tillämpas, jemväl en taxa för arfvode å visse i civil tienst anstälde läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjensteförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag, af den lydelse, som komiterades förslag dertill utvisade, med de ändringar, som i statsrådsprotokollet angifvits. Vid behandlingen här ofvan af förslaget till lönestat har Riksdagen emellertid omförmält, att Riksdagen ansett sig böra vid antagandet af den nya lönestaten fästa det vilkor, att en taxa af Eders Kongl. Maj:t utfärdades af den lydelse, Riksdagen efter granskning af det framlagda förslaget komme att angifva, och får Riksdagen nu öfvergå till att göra de erinringar mot berörda förslag, hvartill anledning syntes Riksdagen förefinnas.

Hvad då först angår de ändringar i det af komiterade utarbetade förslaget, hvilka, enligt hvad i propositionen antydes, af Eders Kongl. Maj:t ansetts nödiga, och hvilka af departementschefen i statsrådsprotokollet närmare angifvits, så har Riksdagen, vidkommande de föreslagna ändringarna i § 6 icke något att erinra vare sig mot uteslutande af ordet »ytterligare» eller mot införande af bestämmelse derom, att läkaren vid resor öfver 4 mil skall vara berättigad åtnjuta ersättning för de utgifter för nattlogis, han kan få vidkännas. Deremot synes det Riksdagen, med hänsyn till den formulering, komiterade gifvit åt stadgandena angående bestämmandet af den tid, som skall anses hafva åtgått för färden, icke vara erforderligt, att föreskrift meddelas derom, att läkaren eger erhålla ersättning för den tid, under hvilken han utan eget förvållande onödigtvis uppehålls hos de sjuke.

Beträffande de ifrågasatta ändringarna i § 11 kan naturligen icke något vara att invända mot att uttrycket »behörigt intyg» utbytes mot uttrycket »af kommunalnämnds ordförande utfärdadt intyg», men för sin del anser Riksdagen orden »mindre bemedlade» böra kvarstå. Derigenom sättes nemligen en kommun i tillfälle att för ett till hälften nedsatt arfvodesbelopp bereda sjukvård jemväl åt sådana dess medlemmar, hvilka befinna sig i särdeles torftiga omständigheter, ehuru de icke äro i åtnjutande af fattigunderstöd; och då arfvodesbeloppet i allt fall skall af kommunen gäldas, synes an-

ledning icke vara att befara, att bestämmelsen skall gifva anledning till missbruk, hvarigenom läkarens rätt kan komma att trädas för nära. Snarare torde en dylik bestämmelse lända läkaren till verklig fördel, enär han, derest icke nedsättningen komme att gälla äfven sådana personer, som äro att anse såsom mindre bemedlade, antagligen, hvad dylika personer beträffar, skulle hädanefter som hittills nödgas afstå från hvarje ersättningsanspråk.

Då Riksdagen ansluter sig till departementschefens i statsrådsprotokollet uttalade uppfattning rörande sättet för utgörande af kostnaden för de s. k. epidemiresorna, bör naturligen jemväl enligt Riksdagens åsigt senare momentet i § 16 utgå.

Vid den granskning, Riksdagen i öfrigt företagit af komiterades taxeförslag, har Riksdagen beträffande § 4 ansett, att läkarens arvode för sjukbesök på längre afstånd än en half mil bör, utöfver ersättningen med 5 kronor för den första halfva milen, utgå med allenast 1 krona 50 för hvarje öfverskjutande börjad half mil intill fyra mil och derefter med allenast 1 krona 50 öre för hvarje öfverskjutande börjad mil; men har Riksdagen eljest icke funnit skäl förekomma till andra anmärkningar, än att *dels* uti § 6 synts Riksdagen böra, i sammanhang med införandet af den ofvan omförmälda bestämmelsen, att ersättning för utgift för nattlogis bör vid längre resor tillkomma läkaren, jemväl meddelas föreskrift derom, att vid bestämmandet af den tid, som åtgått för färden, icke får inberäknas den tid, som tagits i anspråk för dylikt nattlogis, *dels ock* att den tid, som i § 10 bestämts för s. k. nattresor, eller mellan kl. 10 eftermiddagen och kl. 7 förmiddagen, lämpligen synts Riksdagen böra ändras derhän, att densamma anses infalla mellan kl. 11 eftermiddagen och kl. 8 förmiddagen.

Med de nu af Riksdagen angifna ändringarna har Riksdagen ansett komiterades taxeförslag böra godkännas såsom vilkor för den nya lönestatens antagande, och har Riksdagen, på sätt härvid fogade bilaga utvisar, uti ett särskildt författningsförslag formulerat de taxebestämmelser, som enligt Riksdagens åsigt sålunda böra fastställas.

Riksdagen får alltså för Eders Kongl. Maj:t anmäla,

1:o) att Riksdagen, för anställande af 24 förste provinsialläkare, en för hvarje län, med station i länets residensstad och med åliggande tillika att vara provinsialläkare i det kringliggande provinsialläkaredistriktet, för inrättande af en ny provinsialläkaretjenst med distrikt för innehafvaren af Neder-Luleå socken samt för beredande af löneförbättring åt samtliga provinsialläkare i riket — under vilkor att taxa för arvode åt vissa i civil tjenst anstälde läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjensteförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag, af den lydelse, det vid denna skrifvelse

fogade bilaga utvisar, varder af Eders Kongl. Maj:t utfärdad, att gälla från och med det den nya löneregleringen börjar tillämpas — för provinsialläkarestaten fastställt följande aflöningsstat:

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
1 förste provinsialläkare		1,500	1,500	
17 d:o d:o		25,500	25,500	
1 d:o d:o		1,000	1,000	
5 d:o d:o		5,000	5,000	
	Kronor	33,000	33,000	
1 provinsialläkare	1,875	625	2,500	Efter 10 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 15 år med ytterligare 500 kronor.
137 d:o	256,875	85,625	342,500	
	Kronor	258,750	86,250	345,000

med bestämmande tillika af följande vilkor för åtnjutande af de i staten omförmälda aflöningsförmåner:

1:o) att provinsialläkare skall vara underkastad så väl den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet och jemkning i åligganden som ock den reglering af tjänstgöringsområde, som kunna varda föreskrifna;

2:o) att med provinsialläkaretjänst icke må förenas annan tjänst å rikets eller Riksdagens stat, ej heller annan tjänstebefattning, med mindre medicinalstyrelsen finner densamma icke vara hinderlig för tjänstgöringen såsom provinsialläkare;

3:o) att de med tjänsten förenade tjänstgöringspenningar få uppbäras för den tid, tjänstens innehafvare verkligen tjänstgjort eller begagnat semester, men skola för den tid, under hvilken han eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som tjänsten förrättat;

4:o) att provinsialläkare, som af sjukdom hindras att förrätta sin tjänst, eger uppbära hela lönen, hvaremot provinsialläkare, som undfår ledighet för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan förpligtas att under ledigheten, utöfver sina tjänstgöringspenningar, till vikarien afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

5:o) att, der förhöjning af lönen efter viss tid fortsatt, väl vitsordadt innehafvande af provinsialläkaretjenst anses böra medgifvas, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda tio år efter utnämningen till provinsialläkare, under vilkor att innehafvaren mer än fyra femtedelar af denna tid sjelf bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjenst, och för andra förhöjningen efter ytterligare fem år på samma vilkor, med rätt för löntagaren att tillgodoräkna sig den tid, under hvilken han åtnjutit semester, under iakttagande, hvad så väl den ena som den andra förhöjningen angår, deraf, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, under hvilket den stadgade tjänst-åldern blifvit uppnådd; börande löntagaren dervid tillgodoräknas den tid, som före den nya statens utfärdande förflutit från det han till provinsialläkaretjenst utnämndes;

6:o) att provinsialläkare skall, vid fyllda 60 år och efter 25 års tjenstgöring i statens tjenst, af hvilka 20 år såsom provinsialläkare, vara förpligtad att med honom beviljad pension å allmänna indragningsstaten från tjensten afgå; Eders Kongl. Maj:t likväl obetaget att låta med afskedet anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjensten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå; och

7:o) att semester må, när sådant utan hinder för tjenstens behöriga uppehållande kan ske, af medicinalstyrelsen, på derom gjord framställning, beviljas ordinarie provinsialläkare efter tio års tjenstgöring såsom sådan, under antingen en månad årligen eller två månader hvart annat år, med skyldighet för provinsialläkare att tillhandahålla eller bekosta fri bostad för vikarien;

2:o) att Riksdagen medgifvit, att de för närvarande med vissa provinsialläkaretjenster förenade fixa tjenstgöringspenningar, tillhopa 17,300 kronor, må bibehållas, till dess om dem kan blifva annorlunda bestämdt, men att Riksdagen hos Eders Kongl. Maj:t anhåller, det Eders Kongl. Maj:t tacktes taga i öfvervägande, om och i hvad mån indragning eller nedsättning till beloppet af de fixa tjenstgöringspenningarne må kunna ega rum samt, så fort ske kan, till Riksdagen inkomma med den framställning, hvartill omständigheterna kunna föranleda;

3:o) att ålderstilläggen af Riksdagen faststälts att utgå af hufvudtiteln allmänna förslagsanslag för ålderstillägg;

4:o) att, till tjenstgöringspenningar åt 24 förste provinsialläkare, till aflöning vid en ny provinsialläkaretjenst med distrikt för innehafvaren af Neder-Luleå socken, samt för beredande af löneförbättring åt samtliga provinsialläkare i riket, det å ordinarie stat under åttonde hufvudtiteln uppförda

anslag till medicinalstyrelsen med dertill hörande stater, för närvarande uppgående till 389,675 kronor, af Riksdagen höjts med 104,000 kronor, eller till 493,675 kronor;

5:o) att till förste provinsialläkarnes rese- och traktamentskostnader, till arfvoden åt 24 biträdande provinsialläkare samt till aflönande af vikarier åt provinsialläkare under semester, det å ordinarie stat under åttonde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag till farsoters och smittosamma sjukdomars botande, för närvarande utgörande 100,000 kronor, med titelns ändring till: *Anslag till bestridande af kostnader för allmän helso- och sjukvård*, af Riksdagen höjts med ett belopp af 45,000 kronor, eller till 145,000 kronor; samt

6:o) att Riksdagen godkänt den grund för statens bidrag till aflönande af extra provinsialläkare, att distrikt, som utfäst sig att för en tid af minst fem år lemna bidrag till aflöning af dylik läkare, må, derest den ifrågakomna läkarebefattningen finnes nödig och bidrag af statsmedel anses erforderligt, erhålla sådant bidrag till belopp, i allmänhet motsvarande det från orten dertill utfästa bidrag i penningar, men i intet fall öfverstigande 1,500 kronor; dock med rätt för Eders Kongl. Maj:t att med hänsyn till distriktets mindre behof af statsunderstöd bestämma statsbidraget äfven till lägre belopp än det från orten utfästa bidraget.

Beträffande det af Eders Kongl. Maj:t framlagda förslaget till lag angående skyldighet att anskaffa och underhålla bostad eller lemna hyresersättning åt provinsialläkare meddelar Riksdagen i särskild skrifvelse sitt beslut.

Stockholm den 20 maj 1890.

Med undersätlig vörndnad.

Bilaga.

Förslag

till

Taxa

för arfvode åt visse i civil tjenst anstälde läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjenstförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag.

A. För enskild sjukvård och på enskild begäran meddelade intyg.

§ 1.

Förste provinsialläkare, provinsial-, extra provinsial- eller biträdande provinsialläkare, eller vikarie för sådan läkare eger att för enskild sjukvård, som inom distriktet lemnas, äfvensom för intyg, som på enskild begäran meddelas, erhålla arfvode och i särskilda fall reseersättning enligt här nedan gifna bestämmelser, der ej annorlunda öfverenskommes.

§ 2.

1. Rådfrågas läkaren i sin bostad eller annorstädes, utgår arfvodet för rådfrågningen, vare sig recept af läkaren meddelas eller icke, med 1 krona. För förnyelse af recept utan särskild rådfrågning utgör arfvodet 50 öre.

2. Det i mom. 1 bestämda arfvode för rådfrågning utgår icke vid sjukbesök, hvarom här nedan stadgas; och må sådant arfvode ej heller beräknas, derest vid sjukbesök läkaren rådfrågas af någon, som hör till samma hushåll som den sjuka.

§ 3.

Arfvode för sjukbesök inom två kilometer. 1. För hvarje besök, som af läkaren på anmodan göres hos sjuk på afstånd ej öfverstigande två kilometer från läkarens bostad eller från annat ställe inom distriktet, der han uppehåller sig, utgår arfvodet med 3 kronor.

2. Öfverstiger i fall, som i mom. 1 omförmäles, afståndet från läkarens bostad en kilometer och finnes farbar väg till den sjuke, skall läkaren med tjenlig skjuts befordras till och från sjukbesöket. Sker ej hemtning i sådant fall, vare läkaren berättigad till godtgörelse för utgift, som han haft för sin fortskaffning till och från stället.

§ 4.

Arfvode för sjukbesök på afstånd utöfver två kilometer. Öfverstiger vid sjukbesök väglängden till den sjuke från läkarens bostad eller annat ställe inom distriktet, derifrån resan anträdes, två kilometer, utgår arfvodet, för besök på afstånd ej öfverstigande en half mil, med 5 kronor samt, för besök på längre afstånd, med ytterligare 1 krona 50 öre för hvarje öfverskjutande börjad half mil intill fyra mil och därefter med 1 krona 50 öre för hvarje öfverskjutande börjad mil af väglängden till den sjuke, utan rätt för läkaren till särskildt arfvode för återfärden.

§ 5.

Befordran till och från sjukbesök på afstånd utöfver två kilometer. 1. Till och från sjukbesök på afstånd öfverstigande två kilometer skall läkaren befordras med tjenlig skjuts, och må dertill användas äfven åkdon efter en häst, så vida åkdonet kan efter ortens sed såsom beqvämt anses. Vill läkaren i stället för den hemtandes åkdon begagna eget lättare enbetsåkdon, vare han dertill berättigad.

2. Varder läkaren i fall, som i mom. 1 sägs, ej hemtad, har han att sjelf ombesörja sin befordran till och från stället med rätt att därför uppbära ersättning efter skjuts med en häst jemte åkdonslega efter 30 öre för milen.

§ 6.

Ersättning för sjukbesök, beräknad efter tid. 1. Begagnar läkaren, der han ej med skjuts befordras, för resa vid sjukbesök på afstånd öfverstigande två kilometer, eller för del af sådan resa,

jernväg eller ångfartyg, eller måste vid besök på sådant afstånd vägen eller någon del deraf tillryggaläggas på båt, till häst eller till fots, skall arfvodet för besöket beräknas efter den tid, som för färden åtgår, sålunda att arfvodet utgår med 2 kronor för hvarje börjad timme, intill tio timmar, och för längre tid med 1 krona för hvarje börjad timme, dock att arfvodet för sådan resa icke i något fall må understiga 5 kronor; skolande denna beräkningsgrund tillämpas, jemväl om skjuts jemte något af nu nämnda fortskaffningssätt användes. Vid bestämmandet af den tid, som för färden åtgått, inberäknas äfven den tid läkaren måst under färden afvakta jernvägs- eller ångfartygslägenhet, egande dock den betalningsskyldige att, der han vill undgå kostnaden för väntetid under hemfärden, sjelf ombesörja läkarens fortskaffning till hans hem. Deremot inberäknas icke den tid, som åtgår för läkarens besök hos den sjuke eller för nattlogis, som i mom. 2 sägs.

2. Vid resa, hvarom i denna paragraf förmäles, tillkommer läkaren utom arfvode äfven reseersättning för färd på jernväg efter afgift för plats i första klassens vagn och för färd på ångfartyg efter afgift för enkel hyttplats eller, när hytt ej förekommer, en salongsplats; börande, derest läkaren måste sjelf ombesörja färd med båt, häst eller skjuts, honom ersättas stadgad eller, der taxa icke finnes, betingad lega. Har läkaren haft utgift för transport af reseffekter, eller, vid sjukbesök på afstånd öfverstigande 4 mil, för nattlogis, skall sådan utgift honom godtgöras.

§ 7.

1. Varder läkaren under resa för ett sjukbesök anmodad att efter besöket med afvikande från eller fortsättning af vägen besöka annan sjuk, skall för hvarje sådant ytterligare sjukbesök arfvode, efter de i § 3 mom. 1 och § 4 stadgade grunder, utgå såsom för ny resa, beräknad efter väglängden från den nya vägens början till den sjukens bostad; och vare den, som kallat läkaren till det senare besöket, skyldig att vid afvägen, eller der den nya vägen börjar, hemta läkaren samt ombesörja hans hemfärd.

2. Skall, då flera sjukbesök i ett sammanhang företagas, läkarens arfvode, enligt hvad i § 6 sägs, för något eller några af besöken beräknas efter tid, gäller samma beräkningsgrund för hela reseturen; skolande arfvodet mellan de betalningsskyldige fördelas efter den tid, som åtgått för färden till och från hvarje särskildt sjukbesök, och svare hvar för den hemtningsskyldighet eller reseersättning, som efter ofvan stadgade grunder på honom belöper.

*Ersättning
för flera
sjukbesök
under en
resetur.*

§ 8.

Särskildt arfvode för barn-förlossning. För läkarens biträde vid barnförlossning skall, utöfver förut stadgade arfvode och reseersättning, der sådan ifrågakommer, betalas ytterligare arfvode från och med 5 kronor till och med 25 kronor efter förrättningens mer eller mindre svåra beskaffenhet och den tid, som dertill åtgått, samt den betalningsskyldiges förmåga att utgöra arfvodet.

§ 9.

Särskildt arfvode för besigtning å lefvande person. För besigtning å lefvande person med deröfver utfärdad attest njute läkaren i arfvode 3 kronor, der ej besigtningen afser utrönande af sinnesbeskaffenhet, i hvilket fall arfvodet utgår med 10 kronor. Har vid besigtning, som nu är sagd, resa erfordrats, åtnjute läkaren dessutom arfvode och reseersättning såsom för sjukbesök är stadgad.

§ 10.

Förhöjdt arfvode för läkarevård under viss tid. 1. Anlitas läkaren under tiden mellan kl. 11 e. m. och kl. 8 f. m. eller faller resa för sjukbesök eller del af resan inom samma tid, utgår arfvodet för rådfrågning med 50 procent förhöjning och för sjukbesök med förhöjning af 1 krona för hvarje börjad timme, som under ofvan angifna tid för besök eller resa åtgått.

2. Förhöjning, som nu är sagd, eger dock icke rum, då fråga är om biträde vid barnförlossning.

§ 11.

Läkarevård, som af kommun för vissa fattiga eller mindre bemedlade betalas. 1. Har kommun åtagit sig att betala läkarevård för vissa fattiga eller mindre bemedlade medlemmar af kommunen och företes inför läkaren derom af kommunalnämnds ordförande utfärdadt intyg, utgår arfvodet för all sådan läkarevård med endast hälften af här ofvan stadgade arfvodesbelopp.

2. Varder läkaren till sådant sjukbesök, som i mom. 1 afses, ej hemtad, må resa på kommunens bekostnad af läkaren företagas, endast så vida medgifvande dertill af kommunalmyndigheten lemnats.

3. För liqvids erhållande i fall, hvarom i denna paragraf sägs, eger läkaren att, med bifogande af lemnade intyg, kvartalsvis till kommunalmyndigheten ingifva räkning å läkaren tillkommande arfvode och reseersättning.

§ 12.

Arfvode och reseersättning enligt denna taxa, hvilka skola af enskild person gäldas, åligger det den sjuke eller den, som för dennes vård och underhåll ansvarar, eller den, som eljest för annan person anlitat läkaren, att vid anfordran erlægga.

*Enskildes
betalnings-
skyldighet
enligt denna
taxa.*

§ 13.

Tredskas den betalningsskyldige att erlægga arfvode eller reseersättning enligt denna taxa, njute läkaren för utbekommande deraf handräckning hos öfverexekutor, der läkaren styrker, att räkning å beloppet blifvit minst fjorton dagar före ansökningens ingifvande till öfverexekutor tillstäld den betalningsskyldige.

*Handräck-
ning för be-
talningens
utbekom-
mande.*

B. För tjänstförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag.

§ 14.

För tjänstförrättning, som, för allmän helso- eller sjukvård, af de i § 1 omförmälde läkare på grund af gällande instruktion eller myndighets uppdrag utföres å ställe på längre afstånd från läkarens bostad än två kilometer, utgår ersättning efter den klass i gällande resereglemente, som är för provinsialläkare bestämd, men för tjänstförrättning, utförd på afstånd ej öfverstigande två kilometer från hans bostad, utgår, der ej för vissa tjänstförrättningar särskildt arfvode, enligt hvad i § 15 sägs, är bestämdt, ersättning med 5 kronor i dagtraktamente, utan rätt för läkaren att beräkna reseersättning.

*Ersättning
för tjänstför-
rättning i
allmänhet.*

§ 15.

1. För nedannämnda tjänstförrättningar tillkommer läkaren, jemte ersättning enligt gällande resereglemente, der sådan jemlikt § 14 ifrågakommer, arfvode med följande belopp:

*Ersättning
för vissa
tjänstförrätt-
ningar.*

för rättsmedicinsk undersökning af död människas kropp, med protokoll och utlåtande i två utskrifter..... 20 kronor;
för undersökning till upptäckande af arseniksyrlighet i fast form, jemte protokoll i två utskrifter..... 5 kronor;

för undersökning af lefvande person till utrönande af hans sinnesbeskaffenhet, jemte utlåtande i två utskrifter 10 kronor;
 samt för annan undersökning eller besigtning å lefvande person eller personer, jemte utlåtande i två utskrifter 5 kronor;
 beroende likväl dessa arfvodens åtnjutande på de till förrättningen hörande handlingars godkännande vid den granskning, de i medicinalstyrelsen äro underkastade.

2. För den i § 3 af kongl. förordningen angående åtgärder mot införande och utbredning af smittosamma sjukdomar bland rikets invånare den 19 mars 1875 föreskrifna undersökning utgår arfvode enligt bestämmelsen i § 16 mom. 1 af samma förordning.

§ 16.

För tjänstförrättning, hvarom i §§ 14 och 15 sägs, utgår ersättning af statsmedel, der ej annorlunda är i särskild författning bestämdt.

*Betalnings-
skyldighet
för tjänstför-
rättningar.*